

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

Academic Administration of Banpraploeng School under the Jurisdiction

of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1

สำเร้ง อ่อนสัมพันธุ์¹

Samrereng Onsarpant¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และ 2) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้มี 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถามด้านการบริหารงานวิชาการที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่น .985 และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การแนะแนว การนิเทศการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ควรดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนและทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงวิชาการอย่างเข้มงวด ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านให้มากขึ้น จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของครู ควรมีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ควรสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ควรสร้างศูนย์การเรียนรู้สำหรับชุมชนเป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรบรรจุครูให้ครบทุกวิชาเอกและเพียงพอ

คำสำคัญ การบริหารวิชาการ โรงเรียนบ้านพระเพลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

¹อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) academic administration of Banpraploeng School under the Jurisdiction of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1, and 2) academic administration guidelines of Banpraploeng School under the Jurisdiction of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1. The population were administrators and teachers of Banpraploeng School under the Jurisdiction of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1, totally 26. The instruments were a questionnaire about academic administration and focus group discussion for important topic. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings were as follows:

1. Academic administration of Banpraploeng School under the Jurisdiction of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1 in overall and individuals were rated at a high level, sort descending by arithmetic mean : measurement and evaluation and transfer of equivalent grades, selection textbooks, development of instructional media and technology, guidance, internal supervisory, encouraging and improve the learning resource, academic promotion for individual families organizations workplaces and other institutions, academic planning, developing internal assurance system and educational standard, school curriculum development, instruction in school, promoting the community to academic strength, preparation of regulations and practicality in academic, instructional development, cooperate in academic development with others, developing the local curriculum, finally, improving the research of education quality.

2. The guidelines for academic administration development of Banpraploeng School under the Jurisdiction of Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1 were: Encourage teachers to conduct classroom research, developing the local curriculum by cooperative with local and community and using local wisdom for learning, promoting teachers for learning management core subjects rigorously, promoting more reading activities, sourcing new instructional media and technology with teacher's need, internal supervisory regularly, building learning center for community to academic change and recruiting teachers in all majors.

Keywords: Academic Administration, Banpraploeng School,

Sa Kaeo Primary Education Service Area Office 1

ภูมิหลัง

ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 เป็นโลกแห่งดิจิทัล ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ทำให้คนในสังคม

ต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ ก้าวหน้าให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศให้มีประสิทธิภาพ และการที่จะมีคุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเป็น

สำคัญ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2547, หน้า 3) และจะต้องเริ่มต้นจากจากศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นนับว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น นอกจากจัดการศึกษาภายใต้นโยบายและหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วโรงเรียนยังสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ทำให้คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการและมาตรฐานการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนยังคงมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาลงสู่สถานศึกษาโดยตรงแล้วก็ตามแต่ความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่งยังคงมีความแตกต่างกัน คุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาจึงแตกต่างกันไปด้วย (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญมากที่สุดเนื่องจากเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร ตลอดจนการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผู้เรียนเพื่อให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, หน้า ๑) งานวิชาการจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาทั้งหมดเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถให้เกิดการกระตุ้นทางสติปัญญาและความเกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ ความเข้มงวดในการจัดชั้นเรียน การเตรียมนักเรียนสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ศิลปะ สุขภาพส่วนบุคคลและโลก (personal and global health) นักเรียนต้องได้รับการสอนเสมือนเป็นเป็นเจ้าของการศึกษาให้รู้จักการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้เหตุผลระดับสูง และเชื่อมโยงการศึกษาในพื้นที่ต่างๆ เข้ากับชีวิต ชุมชน และโลก (Academic Leadership Community, 2012, p. 9) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออกแบบให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เหมาะสมโดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ยึดโยงกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชน

ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่กำหนดให้มีการกิจ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งภารกิจเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งสิ้น ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญมากที่สุด (Smite and others, 1971, p. 171)

โรงเรียนบ้านพระเพลิงเป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้คุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง และมีกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพด้านการเกษตรในขณะที่โรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านวิชาการมาตลอด ขณะที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554-2558 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ระดับคุณภาพพอใช้ และมีจุดที่ต้องพัฒนา คือ การจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดระบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาครู ซึ่งกลิคแมน (Glickman, 1981, p. 6) และแฮร์ริส (Harris, 1985, p. 13) ให้ความสำคัญที่สอดคล้องกันว่าการนิเทศเป็นการกระทำต่อบุคคลเกี่ยวกับงานในหน้าที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน การเตรียมพัฒนาครูมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพด้านการสอนเป็นสำคัญ และที่สำคัญ คือ บทบาทของผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน (Leithwood and other, 2004, p. 5)

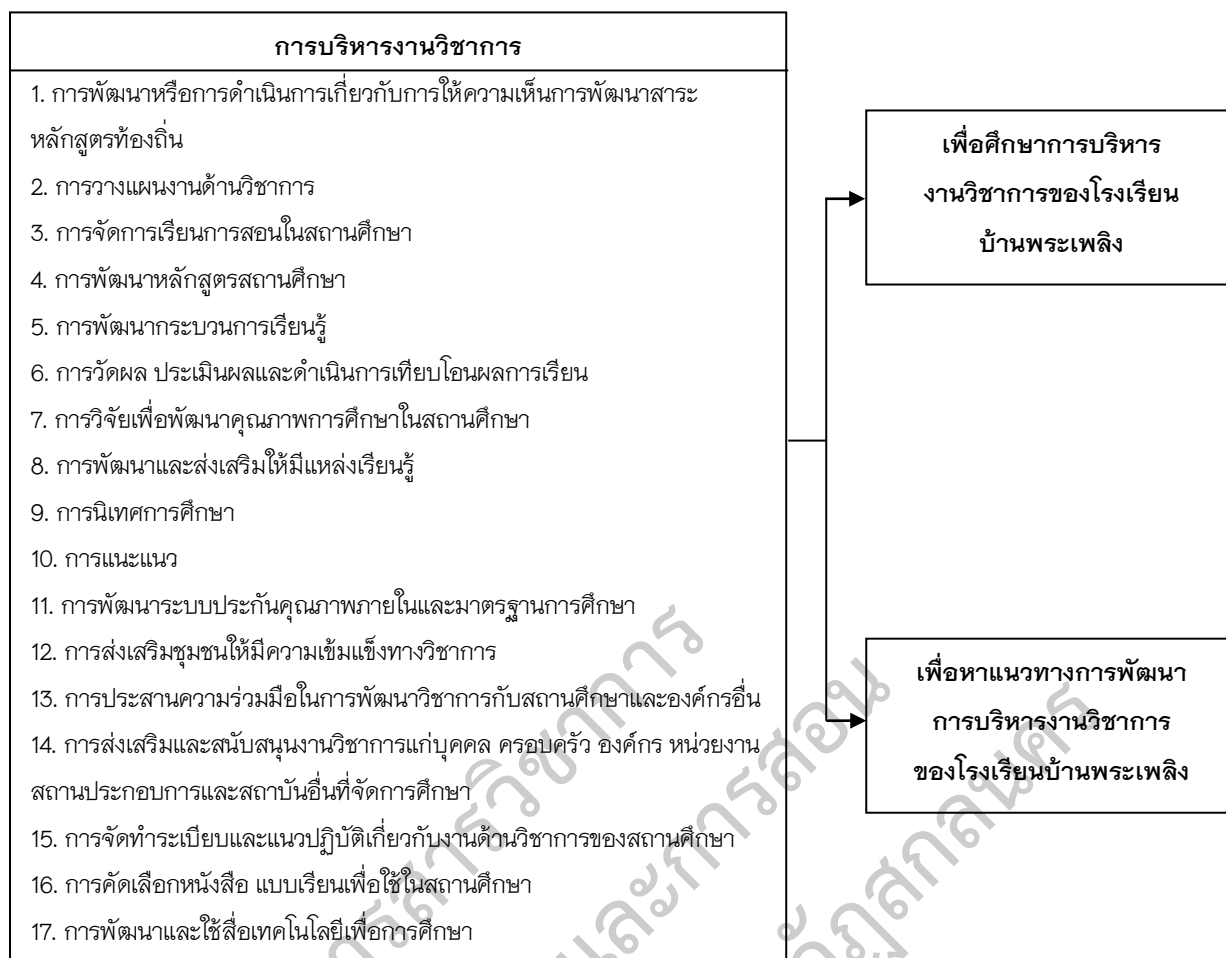
เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558 พบว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนนร้อยละ 27.73 วิทยาศาสตร์ ได้ร้อยละ 33.33 และภาษาอังกฤษ ได้ร้อยละ 27.78 ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 27.26 วิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 36.92 และภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 26.76 ซึ่งทั้งสองระดับได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 (โรงเรียนบ้านพระเพลิง, 2559) และเป็นมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่สอดคล้องกับหลักสูตร มีกิจกรรมมากเกินไปทั้งกิจกรรมของโรงเรียนชุมชนและกิจกรรมเชิงนโยบาย ทำให้นักเรียนมีเวลาในการเรียนรู้น้อยลง มีครูในสาขาวิชาหลักไม่ครบและไม่เพียงพอครูขาดความรู้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอได้รับงบประมาณจำกัด ทำให้ไม่สามารถพัฒนางานวิชาการให้เต็มที่ควร ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิงเพื่อนำผลการวิจัยมาหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามคู่มือแนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 30-51) ที่กำหนดภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารและครูของโรงเรียนบ้านพระเพลิง จำนวน 26 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

ฉบับที่ 2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 มาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้แทนครู รวม 12 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการจากเอกสารแนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำแบบสอบถามของ กิ่งแก้ว เพ็ญศิลา (2558, หน้า 160-170) ที่ผ่านการพัฒนาข้อคำถามโดยการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.00 แล้วนำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลนครปฐม ในวันที่ 5 สิงหาคม 2558 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบัต (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.985

2. สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกำหนดประเด็นสนทนาตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ 5 คน ผู้แทนครู 5 คน รวม 12 คน

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากผู้บริหารและคณะครูรวม 26 คน ใช้เวลาเก็บข้อมูลและสนทนากลุ่ม 4 วัน คือ วันที่ 5-8 ตุลาคม 2559 ซึ่งเป็นวันที่โรงเรียนจัดอบรมการวิจัยในชั้นเรียนให้กับคณะครู วันที่ 5-6 สิงหาคม 2559 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสรุปประเด็นสำคัญจากตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก 7 อันดับ เป็นหัวข้อการสนทนากลุ่มในวันที่ 7 ตุลาคม 2559 ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สิงหาคม 2559 ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (ตัดประเด็นนี้ออกเนื่องจากเป็นระเบียบ) แล้วสรุปผลการสนทนากลุ่มในวันที่ 8 สิงหาคม 2559

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของประชากร 26 คน ดังตาราง

(N = 26)

การบริหารงานวิชาการ	การปฏิบัติ		
	(μ)	(σ)	ระดับ
1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	3.78	0.79	มาก
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.18	0.63	มาก
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.08	0.41	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.13	0.51	มาก
5. การพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น	4.01	0.62	มาก
6. การวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.47	0.44	มาก
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.75	0.78	มาก
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.22	0.70	มาก
9. การนิเทศการศึกษา	4.24	0.52	มาก
10. การแนะแนว	4.27	0.59	มาก
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.16	0.56	มาก
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.05	0.72	มาก
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.01	0.66	มาก
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.18	0.62	มาก
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	4.13	0.66	มาก
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา	4.34	0.66	มาก
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.33	0.53	มาก
ภาพรวม	4.14	0.49	มาก

จากตาราง พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.49$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง ($\sigma = 0.41-0.79$) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลไม่มากนักแสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\mu = 4.47-3.75$) โดยค่าเฉลี่ยการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.44$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.78$) ซึ่งใกล้เคียงกับการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.79$) ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.44$) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.66$) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.53$) การแนะแนว ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.59$) การนิเทศการศึกษา ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.52$) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.70$) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.62$) การวางแผนงานด้านวิชาการ ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.63$) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.56$) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.51$) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.41$) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.72$) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.66$) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.62$) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.66$) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.79$) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.78$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าอยู่ระหว่าง ($\sigma = 0.41-0.79$) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลไม่มากนักแสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพิจารณาการบริหารวิชาการด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและการบริหารงานในแต่ละด้าน นำมาเป็นประเด็นสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง สรุปเป็นประเด็นหลักสำคัญและประเด็นเสริม ดังนี้

ประเด็นหลักสำคัญ ได้แก่

1. ส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการมากขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
2. ให้ครูมีความรับผิดชอบการสอนในรายวิชาของตนเองมากขึ้น มีการสอนซ่อม สอนเสริม
3. ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านให้มากขึ้น เนื่องจากนักเรียนอ่านหนังสือน้อยทำให้เกิดปัญหาด้านองค์ความรู้ การตีความ สื่อความ รวมทั้งลดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียน และทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
5. ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน หรือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้
6. จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของครูผู้สอน

ประเด็นรอง ได้แก่

7. ควรมีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในรายวิชาที่ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก

8. ควรสร้างศูนย์การเรียนรู้สำหรับชุมชนเป็นเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

9. ผู้บริหารสถานศึกษาควรบรรจุครู ให้ตรงกับวิชาเอกและให้สอนตามถนัด และมีครูเพียงพอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านพระเพลิง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการบริหารโรงเรียนจะต้องเน้นคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเห็นความสำคัญของงานวิชาการ สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาโดยการบริหารงานวิชาการทั้ง 17 ด้านให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับที่ ชีระพร ชาญวัฒน์ (2552, หน้า 9) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 17 ด้าน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประโยชน์ และนำไปปฏิบัติจริงได้ และจะต้องพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการสอน วางแผนการทำงานด้านวิชาการเป็นอย่างดี สามารถขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาที่ประกอบด้วย หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นให้บรรลุผล ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับผู้เรียน สร้างคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ผู้เรียนเข้ามาเป็นสมาชิกของโรงเรียน มีแนวทางการวัดผลประเมินผลที่ดีและชัดเจน แสวงหาแนวทางต่างๆ อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูให้หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสอดคล้องกับเวคิลิน (Wakelyn, 2009, pp. 8–10) ที่ศึกษาการเพิ่มความสำเร็จของโรงเรียน พบว่า การปรับปรุงงานวิชาการของครูและการพัฒนาและ

หาวิธีการที่ดีที่สุดในการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับพอล (Paul, 2008) ที่วิจัยแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการจัดกิจกรรมทางสังคมของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นผลงาน พบว่าการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินงานวิชาการ ได้แก่ การมีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน มีการทดสอบระดับชาติ มีการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โรงเรียนบ้านพระเพลิงให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกปีและต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกทุก 5 ปี ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สอดคล้องกับที่วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 9) พบว่า องค์ประกอบแรกของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน คือ การประกันคุณภาพการศึกษา ถึงแม้ว่าโรงเรียนบ้านพระเพลิงจะพัฒนาคุณภาพการบริหารมีผลให้ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก 10 ตัวบ่งชี้ ระดับดี 1 ตัวบ่งชี้ และระดับพอใช้ 1 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับพอใช้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นับเป็นอุปสรรคสำคัญที่โรงเรียนต้องนำมาพิจารณาเป็นพิเศษเพราะเป็นเรื่องคุณภาพผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการโดยตรง โรงเรียนจึงต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารวิชาการและการจัดการเรียนรู้ โดยต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้นและเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติ หรือ ONET สามารถวิชาคือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษที่มีผลการประเมินต่ำกว่าวิชาอื่นๆ ทำให้ต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับสามรายวิชานี้เป็นพิเศษ อีกประการหนึ่งปัจจุบันโรงเรียนเน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอาจเป็นเพราะโรงเรียนมุ่งจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตให้ผู้เรียนยึดโยงกับอาชีพของผู้ปกครองในท้องถิ่นผู้บริหารจึงออกแบบการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นอาชีพและการดำรงชีวิตที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้มีความภูมิใจในอาชีพของบรรพบุรุษในท้องถิ่นและความอยู่รอดในลักษณะของฐานการเรียนรู้ เช่น ฐานชาวนา ให้นักเรียนทำนาเป็น ปลุกข้าวได้ ฐานผักสวนครัว เด็กปลูกผักเพื่อการรับประทานเองและมีเหลือขาย ฐานเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสุจริต ในขณะเดียวกันผู้บริหารต้องดำเนินการให้คณะครูโรงเรียนบ้านพระเพลิงต้องพัฒนาตนเองควบคู่กันไปด้วยการเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ยุทธวิธีการสอนแบบใหม่ๆ การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้นสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะ (Grossman, 2009) ที่วิจัยพบว่า การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีแนวทางดำเนินการที่ดี ต้องดำเนินการโดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ นโยบายของรัฐบาลต้องแน่นอน การปรับปรุงวิธีการสอนของครูให้แนวทางการที่ดีที่สุดมาใช้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากแต่น้อยกว่าด้านอื่นอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน และครูมีความตระหนักและเข้าใจในเรื่องการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แต่ยังไม่ขาดการยึดโยงกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาและท้องถิ่นการจัดการเรียนการสอน เพื่อนักเรียนยึดโยงความรู้กับสังคมเกษตรกรรมซึ่งเป็นคุณภาพชีวิตและกิจวัตรของท้องถิ่น ซึ่งสถานศึกษาเห็นความสำคัญและจัดกิจกรรมอย่างมีคุณภาพ นักเรียนได้รับความรู้และมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิต แต่สำคัญที่ว่าครูผู้สอนยังมิได้จับด้านนั้นโดยตรง เช่น การเลี้ยงกบ การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา การเพาะเห็ด แต่ครูที่ดูแลมิใช่ครูเกษตรแต่เป็นครูที่สอนวิชาสามัญ แต่มีแต่ดีในการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม และครูได้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุดโรจน์ (2553, หน้า 3-4) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกประเภทในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา

ในด้านกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลทรี พิgulเกษม (2551, หน้า ๙) ที่วิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและการนิเทศการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยรวม

สำหรับด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนบ้านพระเพลิงบริหารและขับเคลื่อนงานวิชาการโดยใช้หลักการให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนการและการจัดทำแผนปฏิบัติการ มีการประชุมเขียนแผนหรือเขียนโครงการสอนร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกันเป็นอย่างดี ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ ทุกช่วงชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดครูรับผิดชอบการเรียนการสอนโดยคำนึง ถึงความรู้ความสามารถและความถนัด

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้ปกครอง ผู้เรียนชุมชน และท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยยึดโยงและร่วมมือกับชุมชน ผู้เรียนจะเรียนรู้จากวิถีชีวิต สร้างทักษะชีวิต รักท้องถิ่นและมีความภูมิใจในอาชีพของบรรพบุรุษ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะโรงเรียนโดยผู้บริหารเห็นความสำคัญของงานวิชาการจึงส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิธีการสอนแนวใหม่อยู่เสมอ ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีคุณภาพ สอดคล้องกับ ขวลิตร์ ชูกำแพง (2550, หน้า 29) ที่ให้ความหมายของการจัดหลักสูตรว่าเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของคนในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของคนที่จะการศึกษาในระดับชั้นนั้นๆ และ

หลักสูตรถือเป็นมาตรฐานของการศึกษา สถานศึกษา ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยการอบรมครู ให้ความรู้กับครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน อยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติเฉลี่ย สูงสุด เพราะสถานศึกษาวางแผนการดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนที่เป็นระบบและชัดเจนมีการจัดระบบ สารสนเทศด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนให้ความสำคัญ โดยการส่งครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวัดผล ประเมินผลเพื่อให้ครูมีความเข้าใจวิธีการวัดผล การเรียน การสอนที่ตรงกัน มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น ดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาเป็นไปตาม ระเบียบการวัดผล การอนุมัติผลการเรียนถูกต้องตาม ระเบียบ มีการตรวจสอบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้ มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินตามสภาพจริง จึงทำให้การบริหารงานวิชาการในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร สาคราโคไล (2550, หน้า ง) และ ศิวรัตน์ พายูหะ (2551, หน้า ง) ที่วิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านการวัดผล ประเมินผล และ การเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ถึงแม้ว่าอยู่ใน ระดับมากแต่ก็มีความน้อยกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะ ครูจะเน้นสร้างกิจกรรมการสอนแต่ไม่เน้นการวิจัย ถึงมีความรู้ด้านการวิจัยแต่ไม่ได้มีการปฏิบัติงานวิจัยอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่องทำให้ครูขาดความมั่นใจกลัวผิดพลาด และมักคิดว่าการวิจัยเป็นสิ่งที่นอกเหนือหน้าที่ เป็นหน้าที่ ของผู้บริหารต่างๆ ที่การวิจัยที่ครูต้องทำคือการวิจัยชั้นเรียน เพราะมีปัจจัยสำคัญคือผู้เรียนที่ครูทำการสอน ปัญหาจาก การสอน หรือปัญหาจากการเรียนรู้อีกประการหนึ่งโรงเรียน อาจขาดการจัดการอบรมให้ความรู้และส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพ ผู้เรียน สอดคล้องกับ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2552, หน้า 115) ที่ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยในสถานศึกษาว่า เป็นการแสวงหาแนวทางและเทคนิควิธีการในการบริหาร จัดการตาม ภารกิจสถานศึกษา แสวงหาเทคนิคและวิธีการ จัดการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับธรรมชาติ และ

ศักยภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับ เคนเวิร์ด (Kenward, 2008, pp. 103-109) ที่วิจัยพบว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่ แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ ประกอบด้วย การส่งเสริม ด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน สำหรับด้านการ พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษาจัด ระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้เกือบทุกประเภทไม่ว่าจะ เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ สวนป่าไผ่ ด้านประวัติศาสตร์ คืออำเภอลำทะเมนชัย แหล่งเรียนรู้ด้านสถานประกอบการ ด้านบุคคล ภูมิปัญญา และแหล่งอาชีพทั้งในโรงเรียนและ ภายนอกโรงเรียน โรงเรียนโดยผู้บริหารให้การสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการมาสู่ทักษะชีวิต และ เศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับที่ ศิวรัตน์ พายูหะ (2551, หน้า ง) วิจัยพบว่า การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ใน ระดับมาก ส่วนด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนดำเนินการนิเทศ การสอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญ ของการนิเทศ ทั้งการนิเทศจากผู้บริหารและการนิเทศ โดยเพื่อนครู ถ้าหากครูได้รับการชี้แนะแนวทางที่ดี จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา ทองหง่า (2554, หน้า ง) ที่วิจัยพบว่า องค์ประกอบ สำคัญของการบริหารงานวิชาการคือ การนิเทศการศึกษา

สำหรับการดำเนินการแนะแนวอยู่ในระดับมาก ที่เป็น เช่นนี้เพราะสถานศึกษามีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนมอบหมายให้ครูทุกคน ต้องทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว ทั้งการแนะแนวศึกษาต่อและ การแนะแนวอาชีพ การมีทักษะชีวิต มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ทุกคนทำให้ครูทราบพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ด้านการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการ ประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก มีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการนำเกณฑ์ การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของ สมศ. มาใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดที่ 5 ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของ ผู้เรียนโดยตรงสอดคล้องกับวิภา ทองหง่า (2554, หน้า ง)

ที่วิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการลำดับแรกคือการประกันคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องกับที่ ศิวรัตน์ พายูหะ (2551, หน้า ๙) วิจัยพบว่า การบริหารวิชาการด้านประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ในเรื่องนี้โรงเรียนดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ยึดหลักว่าโรงเรียนไม่แปลกแยกจากชุมชน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มโรงเรียนหรือศูนย์เครือข่าย มีการประสานงานอย่างชัดเจน มีการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามอาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษายังมีการจัดการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ขาดการจัดการให้เป็นระบบเครือข่ายที่ชัดเจน การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดทำเอกสารวิชาการในลักษณะของคู่มือนักเรียน และผู้ปกครอง และกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการอย่างชัดเจน ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่งเสริมให้ภาคีผู้เกี่ยวข้องทั้งครูมีส่วนร่วมในการเลือกแบบเรียนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีและใช้สื่อการเรียนการสอนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีถึงแม้ไม่ทันสมัยเท่าที่ควร แต่ก็สามารถใช้ได้ตรงกับบทเรียนแต่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน และครูยังมีความรู้ด้านสื่อสมัยใหม่ไม่เพียงพอ ขาดทักษะในการผลิตสื่อและขาดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ คือ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาสื่อและนวัตกรรมทาง

การศึกษา สอดคล้องกับ บังอร สาตราโกล (2550, หน้า ๙) และศิวรัตน์ พายูหะ (2551, หน้า ๙) ที่วิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสแตนฟิลด์ (Stansfield) วิจัยพบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารจัดการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการดำเนินงาน มีการประสานงานที่ดี มีงบประมาณเพียงพอ ขณะที่ สโครเดอร์ (Schroeder, 2009) พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะทางการสอนให้ครู ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านทรัพยากร งบประมาณ รวมทั้งให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการสอนของตนอยู่เสมอ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

บ้านพระเพลิง สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ 1) ครอบพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนหรือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ 2) ครอบส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการมากขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 3) ครอบควบคุมดูแลให้ครูมีความรับผิดชอบการสอนในรายวิชาของตนเองมากขึ้น มีการสอนซ่อม สอนเสริม 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น อาจเป็นรายวิชาเสริม กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีการแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากหากนักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้นจะทำให้แก้ปัญหาด้านองค์ความรู้ การตีความ สื่อความ รวมทั้งลดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนมากขึ้น 5) ครอบส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนในแบบสมบูรณ์และทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 6) ครอบจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของครูผู้สอน และให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน 7) ครอบมีการนิเทศการสอนเริ่มตั้งแต่การนิเทศภายในและการนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในรายวิชาที่ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก 8) ครอบสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สร้างศูนย์การเรียนรู้สำหรับชุมชนเป็นเครือข่าย

ความร่วมมือด้านวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
9) ผู้บริหารโรงเรียนควรสรรหา บรรจุครู ให้ตรงกับวิชาเอก และให้สอนตามถนัด และมีจำนวนครูเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาการวิจัยสถาบัน และการวิจัยในชั้นเรียน และถือเป็นนโยบายที่มีความสำคัญเป็นแนวทางที่ควรปฏิบัติ

2. การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยน้อย เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง

3. โรงเรียนควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนในด้านวิชาชีพ และเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานด้านอื่นของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

2. ควรศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กุลหรี พิภลเกษม. (2551). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทีคิวพี.
- ธีระพร อายวัฒน์. (2552). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บ้งอร สาครโคศล. (2550). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รุ่งรัชชดาพร เวระชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิภา ทองหง่า. (2554). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริรัตน์ พายุหะ. (2551). ระบบสารสนเทศกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2547). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: เดอะเนอร์เลดจ์ เซ็นเตอร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวปฏิบัติทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Academic Leadership Community. (2012). *Academic Leadership Community Self-Study Report*.

Los Angeles: Los Angeles Unified School District.

Glickman, C.D. (1981). *Developmental Supervision : Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.

Grossman, Tabitha. (2009), State Policies to Improve Teacher Professional Development.

NGA Center for Best Practices, 44, 7.

Harris, Ben M. (1985). *Supervisory Behavior in Education* 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Kenward, Jack. (2008). Is There a Best way to Structure The Administration?. *Higher Education*, 12(4), 103–109.

Leithwood, K., Seashore Louis, K., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). *How Leadership Influence Student Learning: A Review of research for the Learning from Leadership Project*. New York: The Wallace Foundation.

Paul, Adams. (2008). Considering Best Practice : The Social Construction of Teacher Activity and Pupil Learning as Performance. *Cambridge Journal of Education*, 38(3), 375–382.

Schroeder, Barbara. (2009). Within The Wiki : Best Practices for educators. *AACE Journal*, 17, 3.

Smite Edward W. and others. (1971). *The Educator's Encyclopedia*. New Jersey: Prentice-Hall.

Stansfield, Mark. (2008). A Best Practices For School. *Higher Education*, 12(4), 130–145.

Wakelyn, D. (2009). *Increasing College Success: A Road Map for Governors*. Washington, D.C.: National Governors Association–Center for Best Practices.